

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci **žalobců: A) A. I., a B) nezl. A. I.**, obou zastoupených JUDr. Alenou Strnadovou, advokátkou se sídlem Tovaryšský vrch 1358/3, 460 01 Liberec, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra** se sídlem Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, v řízení o žalobě proti rozhodnutí ze dne 9. 9. 2003, č. j. OAM-4341/VL-10-12-2003, o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 3. 2004, č. j. 24 Az 2038/2003-18,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á.**
- II.** Žalobci **n e m a j í p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 9. 9. 2003 zamítl žalovaný žádost žalobců o azyl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobci citovali četná ustanovení správního řádu, která žalovaný podle jejich názoru porušil. Porušena byla podle žalobního tvrzení i ustanovení § 12 a § 91 zákona o azylu, ovšem ani zde žalobci neuvedli, v čem konkrétně spatřují tato porušení. Co do skutkových tvrzení odkázali žalobci na obsah správního spisu a navrhl, aby soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl rozsudkem ze dne 18. 3. 2004. V řízení před správním orgánem neshledal vady vytykané žalobci ani jiné vady, pro které by měl napadené rozhodnutí zrušit; v odůvodnění rozsudku se rovněž ztotožnil se žalovaným v posouzení důvodu, pro nějž byla žádost žalobců o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobci požádali o azyl výlučně ve snaze legalizovat svůj pobyt v České republice, kam žalobkyně i se svým synem (druhým

žalobcem) přicestovala za manželem, který zde již dříve požádal o azyl. Správní orgán po provedeném řízení usoudil, že tyto důvody nesvědčí o pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu, a krajský soud mu dal po přezkoumání napadeného rozhodnutí v rámci žalobních bodů svým rozsudkem za pravdu.

Proti zamítavému rozsudku krajského soudu podali žalobci (stěžovatelé) včas kasační stížnost. Stěžovatelka i v zastoupení svého syna namítla, že v řízení před soudem byla porušena její práva, neboť jí nebyla umožněna účast v tomto řízení. Stěžovatelka převzala výzvu krajského soudu v českém jazyce s tím, aby ve lhůtě dvou týdnů vyjádřila svůj souhlas s rozhodnutím věci bez nařízení jednání; pro případ, že by se stěžovatelka ve lhůtě nevyjádřila, má se za to, že souhlas je dán (§ 51 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního – dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatelka na výzvu nereagovala; soud proto vycházel z fikce souhlasu a zamítl její žalobu bez nařízení jednání. Stěžovatelka však zůstala nečinná právě proto, že skutečnosti rozhodné k uplatnění jejích práv v řízení před soudem jí byly sděleny v českém jazyce a stěžovatelka jim nerozuměla. Soud tedy neposkytl stěžovateli zákonná poučení v jejím mateřském jazyce, a tím porušil § 36 s. ř. s., jakož i § 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Rozhodnutí soudu je proto nepřezkoumatelné z důvodu vady řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Dále stěžovatelka uvedla, že ona sama sice nebyla vystavena pronásledování z důvodů obsažených v § 12 zákona o azylu, ovšem její manžel v žalobě proti rozhodnutí, jímž mu nebyl udělen azyl, tvrdil, že mu státní moc hrozila uvězněním za to, že organizoval stávkou horníků, a on byl proto nucen opustit svou vesnici. Soud se těmito okolnostmi nezabýval; rozhodnutí ve věci stěžovatelů je tedy předčasné.

Ze všech uvedených důvodů stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Závěrem stěžovatelka požádala o to, aby její kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek; tato žádost se však - s ohledem na zamítnutí kasační stížnosti – stala bezpředmětnou.

Kasační stížnost není důvodná.

V první námitce stěžovatelka tvrdí, že byla zkrácena na svém právu na právní pomoc v řízení před soudem: nerozuměla totiž výzvě soudu informující ji o možnosti vyjádřit nesouhlas s rozhodováním bez nařízení jednání a má za to, že výzva měla být vyhotovena v jejím mateřském jazyce. Stěžovatelka se však mylí. K tomu, aby soud mohl komunikovat se stěžovatelkou v jejím mateřském jazyce odlišném od jazyka českého, by bylo třeba ustanovit tlumočníka; k tomu ovšem soud přistupuje jen tehdy, vyšla-li potřeba ustanovit tlumočníka v řízení najevo (§ 18 odst. 2 občanského soudního řádu, § 64 s. ř. s.). Tato podmínka významně zužuje pomyslnou množinu cizinců vystupujících v řízení před soudy na území České republiky a plyne z ní, že ne ve všech případech, kdy je mateřštinou účastníka řízení jiný než český jazyk, je dána povinnost soudu ustanovit takovému účastníkovi tlumočníka. Tato povinnost vzniká soudu zpravidla tehdy, pokud o to účastník řízení požádá a pokud by pro jazykovou bariéru nemohl účinně obhajovat svá práva v řízení před soudem. Potřeba tlumočníka musí být zcela zjevná a musí z řízení vyplynout sama: není na soudu, aby ze své vlastní iniciativy zjišťoval, zda jsou naplněny podmínky ustanovení § 18 odst. 2 o. s. ř. Z žádného právního předpisu nelze dovodit povinnost soudu zasílat účastníkovi řízení překlad rozhodnutí či jiných písemností do jiného jazyka, a to ani tehdy, je-li takový účastník žadatelem o udělení azylu. Tento formální znak účastníka řízení totiž nepostačuje: naopak je nutné, aby byl naplněn znak materiální, totiž zjevná potřeba tlumočníka právě v konkrétním případě. Taková potřeba nicméně v řízení se stěžovateli nevyvstala. Z obsahu spisu je patrné, že stěžovatelka podala žalobu proti napadenému rozhodnutí žalovaného v českém jazyce a v něm dobrou češtinou shrnula žalobní námitky; její žaloba nepostrádá ani návrh, jak má soud o věci rozhodnout (domáhala se zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci

žalovanému správnímu orgánu k dalšímu řízení). S ohledem na tuto skutečnost neměl soud důvody pochybovat o schopnosti stěžovatelky porozumět obsahu a významu rozhodnutí, jež svou žalobou napadla, a zajistit si kontakt se soudem v českém jazyce. Nejvyšší správní soud proto nepřisvědčil stěžovateli v tom, že jí krajský soud svým postupem znemožnil účast v řízení.

V druhém stížnostním bodu stěžovatelka namítá, že zamítnutí žaloby je v její věci a ve věci jejího syna předčasné: Krajský soud v Ostravě totiž nepřihlédl k tomu, že u Krajského soudu v Ústí nad Labem probíhá řízení o žalobě stěžovatelčina manžela proti rozhodnutí, jímž mu nebyl udělen azyl. Rozhodnutí soudu v této věci přitom podle ní bude mít vliv i na postavení stěžovatelů jakožto rodinných příslušníků. Stěžovatelka touto námitkou poukazuje – ač nikoli výslovně – na institut azylu za účelem sloučení rodiny podle § 13 zákona o azylu; námitka však není důvodná. Ustanovení § 13 – podle něhož se rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když u něj samotného nebude dán důvod pro udělení azylu ve smyslu § 12 – se totiž vztahuje na správní řízení o udělení azylu, nikoli na řízení před soudem o žalobě v azylové věci. Pokud tedy žadatel o azyl ve správním řízení tvrdí, že ač nesplňuje podmínky podle § 12 zákona o azylu, měl by mu azyl být udělen za účelem sloučení rodiny, neboť jeho rodinnému příslušníku již azyl udělen byl, je správní orgán povinen zkoumat, zda příbuzenský vztah mezi těmito dvěma cizinci spadá pod vymezení § 13 odst. 2 a zda se jedná o případ hodný zvláštního zřetele. Je-li tomu tak, udělí správní orgán cizinci azyl za účelem sloučení rodiny. Stěžovatelka však ve správním řízení netvrdila, že jejímu manželovi byl pravomocným rozhodnutím udělen azyl, a že by tedy správní orgán měl posuzovat, zda u ní jsou naplněny podmínky podle § 13 zákona o azylu. Uvedla pouze, že její manžel podal žádost o udělení azylu stejně jako ona; takový údaj je ovšem z hlediska citovaného ustanovení nedostačující a správnímu orgánu nelze v tomto ohledu nic vytýkat.

Tím spíše nemůže stěžovatelka napadat postup soudu, jenž v žalobním řízení vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Krajský soud rozhodující ve stěžovatelčině věci přezkoumal rozhodnutí správního orgánu i řízení vedoucí k jeho vydání v mezích vytčených žalobou: v ní však stěžovatelka namítla jen tolik, že správní orgán porušil § 12 zákona o azylu, a o případném pochybení správního orgánu vztahujícímu se k § 13 zákona o azylu se nezmínila. Krajskému soudu nepřislušelo přezkoumávat napadené rozhodnutí nad rámec žalobních bodů, a už vůbec mu pak nenáleželo zjišťovat, zda v téže době neprobíhají též řízení o žalobách ve věci udělení azylu rodinným příslušníkům stěžovatelky; to do jeho pravomoci nepatří. Krajský soud není při svém rozhodování vázán jakýmkoliv lhůtami plynoucími ze stavu řízení před jiným soudem: hodnotí totiž správnost individuálního správního aktu týkajícího se stěžovatelky jako konkrétního účastníka a na jeho rozhodování nemohou mít vliv rozhodnutí jiných soudů týkající se jiných účastníků, byť se stěžovatelkou spřízněných.

Obě stěžovatelčiny námitky jsou tedy nedůvodné. Jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci (stěžovatelé) nemají právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměli úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. března 2005

JUDr. Marie Žiřková
předsedkyně senátu